

Kestävät, vähähiiliset hankinnat kunnissa ja KEINO- osaamiskeskuksen palvelut

Haapajärvi 19.3.2019

Jarmo Linjama

Suomen ympäristökeskus

Mikä on kestävä hankinta?

- Kiertotalouden ja vähähiilisuuden periaatteet huomioidaan joka vaiheessa
- Tuotteiden ja materiaalien arvon säilyttäminen
 - Korjattavuus, kestävyys, takuu, muunneltavuus
- Materiaalien tehokas hyödyntäminen
 - Materiaalien ja osien kierrätys ja uusiokäyttö
- Puhtaiden kiertojen edistäminen
 - Tieto kaikista rakennuksen materiaaleista
 - Tuntematon koostumus => kulut ja riskit kasvavat
- **Taloudellisesti järkevää toimintaa!**

Lämmitysmuotojen hintavertailu

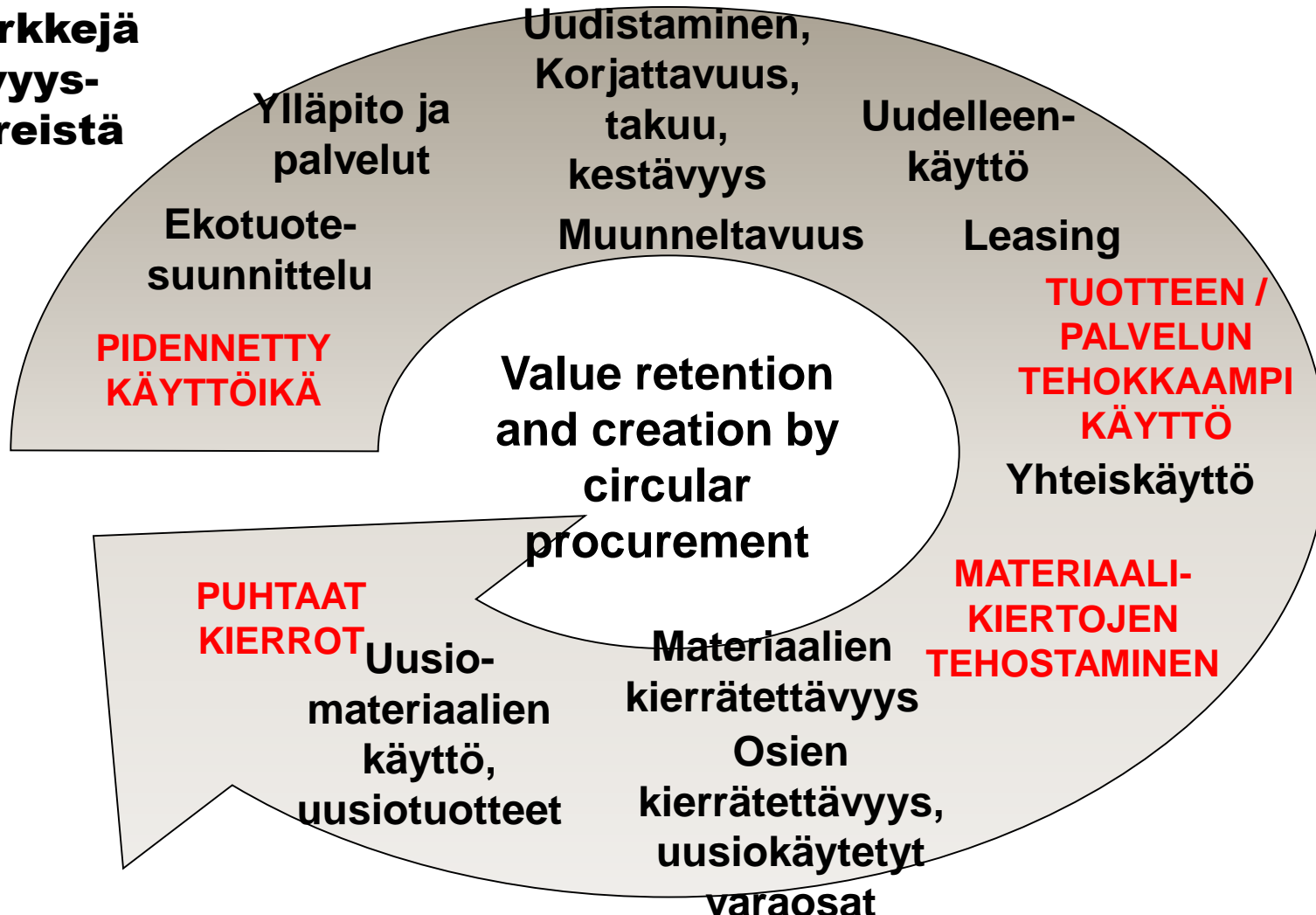
Laskelmassa otettu huomioon hankinta- ja energiakustannukset

Vuodet, jonka jälkeen tulee kalliimmaksi kuin maalämpö. (Maalämpö on hankintakustannuksiltaan kallein, mutta energiakustannuksiltaan halvin.)

MT Lähde: Motiva

**Esimerkkejä
kestävyys-
kriteereistä**

YM:n ohjeet vähähiilisiin hankintoihin

- Hankintalain ja tulevien rakennusmääräysten vaatimukset
- Runsaasti kriteereitä vähähiilisen rakennuksen hankintaan
 - 10-20 % määräksiä parempi energiatehokkuus
 - Energiantuotannon päästöt lasketaan
 - Materiaalien CO₂-päästöt lasketaan
 - Vähähiilisimmät rakenteet tunnustetaan
 - Laitteet valitaan parhaista energiatehokkuusluokista
 - Suositetaan pitkiä takuuajkoja
 - Vähintään 10% materiaaleista uusiutuvia tai kierrätettyjä
 - Korjaushankkeissa purkukatselmus

S Y K E

Hankinnan valmistelu avainasemassa

Parhaat vaikuttamisen
mahdollisuudet

1.

Hankintoja
koskevat
strategiat

2.

Hankinnan
suunnittelu

3.

Hankinta-
vaihe

4.

Sopimus

5.

Käyttöön-
otto

6.

Käytön
aikaiset
toimet

Strategiat ja ohjelmat
tukevat vihreitä hankintoja

Kiertotalouskiihdyttämö

- Kiihdyttää ja sparraa kuntien vähähiilisyys- ja kiertotaloushankintoja
- Kärkiteemat rakentaminen, liikkuminen ja ruokapalvelut, mukana 10 hanketta
- Tarjoamme apua
 - hankinnan suunnitteluun ja läpivientiin
 - markkinavuoropuheluihin
 - **ympäristö- ja kustannushyötyjen arvioimiseen**

Ylivieskan uusi kirkko
Kustannusarvio 10 milj. €
Suunnittelu alkoi 2018,
valmis 2020

Esimerkki allianssimallista: Ylivieskan ekologinen kirkko

- Kaikki sitoutuvat yhdessä määritettäviin kestävyystavoitteisiin
 - Tilaaja (seurakunta), rakennuttaja, suunnitteluryhmä, arkkitehti, rakentajat, rakennuttajakonsultti...
 - Yhteinen organisaatio
 - Yhteiset riskit ja tavoitteet
 - Yhteinen etu
- => Yhteinen toteutus
- Asiantuntijat työskentelevät yhdessä, informaatio on avointa

Kohde: Uudisrakennus
Investoinnin suuruus (arvio):
10 milj. €
Ajankohta: Suunnittelu alkaa
2018, valmis 2020

Ylivieskan kirkon vähähiilisyys- ja kiertotalouskriteereitä

Uudet kiertotalouden palvelut, mm. ruokahävikin minimoiminen ja korjauspalvelut
Yritysten houkuttelu?

Asukkaiden informatiivinen ohjaus, isännöitsijä-kilpailutus
Kaupunkiviljely, muut kokeilut

Yhteisöllisyys

Energiatehokkuuden parantaminen (esim. ohjausjärjestelmät)

SYKE

Jaetut tavarat ja niiden yhteiskäyttö

Tilojen monikäyttöisyys ja käyttöasteen maksimointi

Tilavarauksjärjestelmät

Materiaalien ja tavaroiden yhteiskäytön ja uudelleenkäytön mahdollistavat sovellukset/alustat

Sähkönkulutuksen piikkien tasaaminen

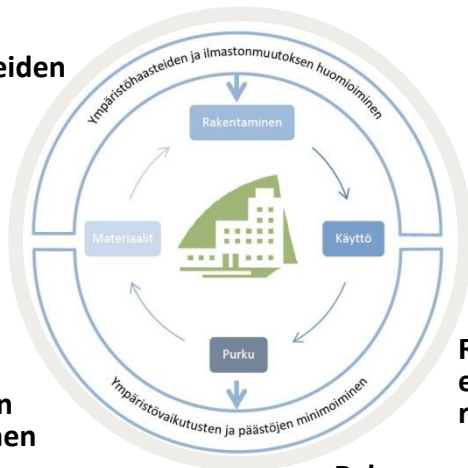
Älykäs sähköverkko (kuluttajat tuottajina)

Uusiutuvan energian käyttö ja paikallistuotanto sekä energiainnovaatiot

Veden kierrätys ja uudelleenkäyttö, tehokkaat vesikalusteet

Sadeveden kerääminen ja hyödyntäminen

Veden paikallinen imeyttäminen

Viheralueet, hiilinielut

Yksityisautoilun vähentäminen

Lämmityksen optimointi esim. käytön mukaan

Luonnonvalon hyödyntäminen valaistuksessa ja luontainen viilennys

Rakennusten energiatehokkuusratkaisut

Rakennesuunnittelu: pitkäikäisyys, muunneltavuus ja purettavuus

Materiaalien myrkyttömyys ja haitattomuus kaikissa tilanteissa

Sähköautojen latauspisteet, biokaasun tankkauspiste

Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn priorisointi

Kiertotalouden logistiset edellytykset
Liikennevirtojen ohjaus

Yhteiskäyttöautot, yhteiskäyttöpyörät

Rakentamisen materiaalivalinnat, kierrätettävät ja uusiutuvat materiaalit

Helppo huoltaa ja korjata ilman purkua, esim. talotekniikan pinta-asennukset

Julkisten hankintojen vaikutusmahdollisuus huikea

- Suomessa 35 miljardia €/v
- Kuntien osuus n. 20 miljardia euroa
- Rakentamisen osuus Suomessa n. 7 miljardia €/v
- Uudis- ja korjausrakentaminen keskeisessä roolissa

Sitä saa mitä tilaa!

PUU OPAS JULKISIIN HANKINTOIHIN

Kuntien keinot ohjata
julkisia hankintoja
Uusi hankintalaki
Rakentamisen
ympäristövaikutukset

Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus KEINO

- **KEINO tukee ja auttaa julkisia hankkijoita** tekemään kestäviä ja innovatiivisia julkisia hankintoja
- KEINO on osa hallitusohjelman toteutusta, jonka toimintaa ohjaa ja rahoittaa työ- ja elinkeinoministeriö
- Keitä me olemme?

BUSINESS
FINLAND

HANSEL

Kunta
hankinnat

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Motiva

SITRA

S Y K E

VTT

KEINO

KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN
JULKISTEN HANKINTOJEN
VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

Päätavoitteet vuosille 2018-2021

- Lisätä ja edistää kestäviä ja innovatiivisia hankintoja
- Edistää julkisen hankinnan tunnistamista ja aktiivista käyttöä johtamisen välineenä
- Auttaa hankintayksiköitä jakamaan avoimesti tietoa omista kokemuksistaan ja oppimaan toisiltaan

Painopistealueet

KEINOn toiminta painottuu seuraaviin kokonaisuuksiin:

- Julkisten hankintojen **strateginen johtaminen**
- Julkisten hankintojen **vaikuttavuuden mittaaminen ja todentaminen**
- Vahvat ja vaikuttavat **hankintojen kehittäjäryhmät**
- Julkisten hankintojen **edelläkävijäyhteistyö** (Green Deal -sopimus)
- Alueellinen yhteistyö ja –tuki: **Alueelliset muutosagentit**
- **Osaamisen kehittäminen ja neuvonta**
- **Kansainvälisyys ja yhteistyö**

Hankintojen kehittäjäryhmät

- Julkisista hankkijoista koostuva ryhmittymä, muodostuu yhteisten hankintatarpeiden ympärille
- Hankintayksiköiden ja -asiantuntijoiden välisen yhteistyön lisääminen
- Keskitytään erityisesti hankintojen valmistelun ja suunnittelun kehittämiseen
- KEINO vastaa kehittäjäryhmän yhteistyön käynnistämisestä sekä tarvittavista taustaselvityksistä

Hankintojen kehittäjäryhmät

Käynnissä olevia, esim.

- Hankinnoilla työllistäminen osaksi organisaation toimintaa
- Kestävät ja innovatiiviset pilaantuneiden maiden kunnostukset
- Julkiset tilat käyttöön 24/7
- Vähähiilinen rakentaminen
- Vähäpäästöiset urakat ja työkoneet (Green Deal)

Tulossa kevät 2019, esim.

- Haitallisten kemikaalien vähentäminen hankinnoissa alkuvuosi 2019
- Liikenteen ja liikkumisen päästövähennykset kevät 2019

Muita kiinnostavia teemoja?

KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN
JULKISTEN HANKINTOJEN
VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

- Kerro meille tarpeista palvelu@hankintakeino.fi

Osaamisen kehittäminen ja neuvonta

- KEINO auttaa kestävien ja innovatiivisten hankintojen johtamisessa sekä hankintojen suunnittelussa ja valmistelussa
- Vertaisoppimista kehittäjäryhmissä, tilaisuuksia, työpajoja, koulutuksia ja webinaareja teemoittain
- Henkilökohtainen palvelu: neuvontaa hankinnan suunnitteluvaiheeseen palvelu@hankintakeino.fi
- Lisätietoja www.hankintakeino.fi

Kiitokset!

